

Lindau Nobeli laureaatide konverentsi emotsioonid

Paul Erik Olli

Avapäeval kiirkõnniga konverentsile rutates ei olnud mul aimugi, mida oodata. Mul oli vaid lühike nimekiri laureaatidest, keda soovisin kohata ja kellele küsimusi esitada. Üritusele sisenedes astusin justkui teadusemekasse. Mind ümbritsesid igas suunas Nobeli laureaadid, mis võttis esialgu pahviks, kuid üsna pea sai vahetatud esimesed laused tuttavate nägudega ning tehtud esimesed pildid. Tundus natuke irreaalne. Õige pea sain aru, et selline õhkkond jääb valitsema kogu nädalaks. Sel aastal tähistati Lindaus 75. juubeliaastat, mis oli rekordiliselt suur ja kuhu kutsuti kokku lausa 75 laureaati.

Päevakavad olid ekstreemselt tihedad. Vaevu jõudsin õhtustelt üritustelt koju, kui juba pidi varahommikul ärkama, et esimestele hommikusöök-loengutele jõuda. Teise päeva lõpuks mõistsin, et peab hakkama valikuid tegema ja prioriteete seadma. Laureaatide ettekanded rääkisid enamasti nende teekonnast ja avastustest. Intrigeerivaimad olid paneeldiskussioonid, kus laureaadid, külalised ja noored teadlased arutasid teaduses ning ühiskonnas aktuaalsete teemade üle. Jutuks tulid näiteks tehisintellekt (mille kohta oli laureaatidel väga vastakaid arvamusi), teadusrahastuse probleem (mis on jätkuvalt ja ilmselt igavesti päevakajaline), kliimaprobleemid (mida laureaadid ärgitasid noori teadlasi lahendama), tuumasõda (mille juhtumist ennustati 34 aasta pärast) ja kvantarvutid. Lisaks jäi meelde tsitaat: „*Before AI, we here at Lindau talked about how broken the peer review system is; now we look back at it fondly*“. See vihjas asjaolule, et kuna tehisintellektiga nii kirjutatakse kui ka hinnatakse artikleid, on see retsenseerimisprotsessi üllatavalt palju keerulisemaks teinud. Samas kõlas ka ühelt laureaadilt: „*Embrace the AI or be left in the dust*“.

Minu tipphetk oli lõuna füüsik Steven Chuga, kes oli muide Obama valitsuses USA energeetikaminister – olles seejuures ainus akadeemilise taustaga inimene, kes kunagi sellisel positsioonil on olnud. Temaga vesteldes sain julgustust proovida teaduses erinevaid suundi, kuna ta on ka ise oma uurimisvaldkonda mitu korda muutnud. Lisaks arutasime energeetika perspektiive, mis on mulle väga südamelähedane teema. Chu on mulle suur eeskuju. Samuti olid eredad hetked noorte teadlaste aruteluring Saksamaa Liitvabariigi endise kantsleri Angela Merkeliga ning juhuslik tunniajane vestlus peahoone fuajees laureadi Brian P. Schmidtiga. Viimane julgustas pigem jääma endale huvitava nišiteema juurde ja selle tähtsus n-ö maailmale maha müüa ning mitte keskenduda populaarsete teemadele, mida üldsus parajasti tähtsaks peab. Lisaks arutlesime, kuidas teadus ja majanduskasv on otseselt seotud ning mida teadus ühiskonnale üldse pakub.

Teiste noorte teadlastega vesteldes ilmnis, et kõige muljetavaldavam oli Omar M. Yaghi ettekanne, kes sai eelmisel aastal Nobeli preemia töö eest metall-orgaaniliste võrestikega. Keemikuna julgen öelda, et praegu proovitakse tõepoolest metall-orgaanilisi võrestikke igal pool kõikvõimalikel eesmärkidel kasutada.

Viimasel päeval ootas meid pikk laevareis Mainau saarele, kus toimus lõputseremoonia. Noorte teadlaste nägudelt võis lugeda, et nad on võtnud nädalast kõik, mis võtta saab – energiat jätkus veel vaid laeval pidutsemiseks, millest ka laureaadid rõõmsalt osa võtsid. Tundsin isegi, et uute ideede ja inspiratsiooni vastuvõtmise maht on täis. Kuna aga õppisin nädala jooksul nägema, kui võrd tavalised inimesed laureaadid tegelikult on, nautisin näiteks vestlusi laureaat Rae McGrathiga lihtsalt iiri muusika teemal, mille fännid me mõlemad oleme. Lisaks inspiratsioonile, ambitsioonile ja uutele ideedele võtan Lindaust kaasa väga palju uusi tutvusi teiste noorte teadlaste näol üle kogu maailma.